

NEMIZETI TÁRSALKODÓ.

Első félév.

Kolozsvár, februarius' 12kén, 1841.

7. szám.

Tartalom: Közlemény „Izabella királyné és a' Remete“ című Regényből, (Kemény Zsigmond) 49. l. A' Makrobíta, (— r.) 54. l. Abdul Medsid, 55. l. A' chínaiak' szép szólásmódja: 56. l. London, (T - - ki) 56. l.

Közlemény

„Izabella királyné és a' Remete“ című Regényből. *

A' domb, mellyen Handorfí' néhai laka büszkélkedék, háttérben meredek lejtőjével alkotá egyik oldalát a' fentebb leirt szakadásnak. Párkányán ennek csaknem a' mélynek csusszanva egy karcsu bástya sinydevézett, tanuja azon századoknak, mellyekről az ősz hagyomány is feledni kezdé már regéit. Puja bokrok fészkeltek a' szűk ablaknyílásokon, a' falrepedéseken keresztül szötte sűgár inait az izológ, kapcsaival közelebb szorítá az elváló apróbb részeket 's a' tetőről zöld fürtökben ereszkedék vissza, mintegy a' tenyészés' mázát borítva a' meddő kőhalomra; mikint a' balzsam óvja és épen tartja a' kiszáradt életműves erők' hüvelyét.

Ellenkező irányban azon nagy rónán, melly Nyárádig terül 's magát az országgyűlést is kebelébe fogadta, szorosán a' domb' lábánál volt

*. Előzményei' egy részét lásd az Athenaeumban közölt „Országgyűlés“ című cikkelyben. Martinuzzi' pártlívei az Izabella királyné' érdekében felszólaló Handorfí' házat leronták, 's közleményünk' elején csak egy agg bástya áll még épen. — Mi Kruppai' jellemében a' mysticus dühöngést illeti, ennek magyarázata mélyebben fekszik a' Regény' szövetében, hogy sem ez alkalommal közölhetnők. Ha töredékünk' illy alakban is megnyeri az olvasók' részvétét, többet érénk el, mint a' mire magunknak igényt formálhatánk. K.

a' földes úri csűrös kert sűrű asztagok' és kazlok' sikátoraival keresztül hálózva.

Miután az udvaron bontani való mi sem maradt, gépíleg fordult a' nyugtalanabbak' szeme a' bástya felé. „Le vele!“ kiálták többen. „Ne bántsuk társaim,“ szóla Bartha, „azt maga az idő úgy látszik szándékosan tartja fenn, hogy általa e' megbélyegzett családról valljon bé olly bűnöket, mellyek talán a' kripta' poraiba eltévedeztek volna.“

A' várnagy, kinek tör és kétkedés volt eddig minden pillanat 's noha maga is a' birságló nép közé merült, merre terjeszté kezét, mint ha a' belső borzalom oda fagyaltá volna ujjait, merevül tapadának az érintett tárgyra, most miután nagy részben már kidúlta bosszuját a' tömeg 's kevés marada még tenni való, kétszeresen véle szükségesnek ollyat követni el, melly magára vonván a' közfigyelmet, szószólo legyen hűsége mellett a' barátnál. — „Minek a' fél akarat?“ kiáltá hevesen, „az áruló azon zivatar mián, mellyet nyakára öntött a' nép, ha dideg, szárítsa meg köntösét üszkein az egyetlen emléknék, melly őseiről maradt. Nézzétek a' bástyanak rohadt zsendelyeit: kanóczot elő.“

„Ne verd fel a' halálbaglyot meleg fészki-
ből, ablakodra fog szállani.“ Mintha a' föld'
mélyéből jött volna e' tompa fojtott hang. A'
várnagy megrázkodék, széttekinte, ösméretle-
nek voltak körülé az arcok. — „Czimborák -
mondja Bartha - egy kolostorban olvastam, hogy

midőn hajdan kudarczot vallánk és sergünk láb-
big leveretett, a' győzedelmesek kettőt hármat
metszett orral életben hagyának a' foglyak kö-
zül, hogy beszéljék el a' temérdek gyalázatot.
Ezen csonka épület maradjon meg, mint a' ma-
gyarkák' egyike, fennhirdetve a' kárvallottnak:
mi történt itt! „Annyival is inkább“ — jegyzé
meg egy közbirtokos lófő, „mivel amaz hely gya-
nus; holdas éjeken, mint ravatalon, lobogó rém
ing a' párkányakon.“

„Annyival is inkább,“ szövé tovább a' má-
sik székely, ki együtt bírván Handorfival, a'
barázdák felett sokszor patvarkodék vele, „mert
van elég, mire tegyük kezeinket. Nem látjátok-e
alatt a' gazdag csürt.“ Helybenhagyás rivallott
's csaknem az egész tömeg a' völgy felé tartott.

A' várnagy szégyenkedve babonás rebegé-
sén, még egyszer „a' bástyákra!“ kiáltá's meg-
gyújtván egy száraz fenyődarabot a' szakadások
felé rohant. Néhányan kísérték nyomdokait.

A' sokszor említett rom' belsője némi hasz-
nálatra volt ellátva, rendetlenül heverének egy
's más műszerek a' pázsiterekkel tarkázott kö-
vezet' tört koczkáin; a' függő hágcsó éves lép-
csőken vezetett fel egy durva cserajtóhoz, melly
a' rokkant padlás' nyílásaira nehezkedék. Gya-
nithatólag a' hiúban nem volt semmi becses le-
téve, mert a' rozsdás rekesz lakat nélkül állott.
Molion tört a' lépcsőzeten fel a' várnagy 's hát-
ra löké a' függő ajtó' szárnyait; a' zajra csap-
kodva repülének a' vércsék fel, 's egy lomha
bagoly kilépve odvából, kerek szürke szemével
az érkezőre pislogott. Széles falrepedésen a' nap
dúsán önté keresztül sugárait, fris szellő nyo-
múla bé, a' magasban könnyü felhők eveztek
és az ég' zománcz tükre a' közel alkonyat' min-
den varázsával égett. Elé a' gazdag völgyre nyílt
a' kilátás, Vásárhely' tornyai, a' tanácskozó tér'
főszára 's körüle a' hánykodó mozgás a' talá-
nyos távolból tünelgének. És közelebb, szőlő-
halmak, erdőfolt, felszántott ugar, gazdag ta-

karmányok, munkás napszámosok, szóval élet
és tenyészés, remény's teljesülés együtt, egy kép-
be szorítva. A' domb' lejtőjén, mint sűrű füst
a' láng'vörös nyelvéről, vészjósólólag gombolyga
a' szérük felé az izgatag csoport. Audán vitor-
lázott egy gölyapár tövis fészke felett, ösztöne
távol vidékekre kiszteté a' közelgő zivatar elől.

Első, ki észre nem vétetve követé a' vár-
nagyot, a' különöz volt. Jóval utóbb négy vagy
öt székely közelgetett. Kruppai daczára azon é-
veknek, mellyek vállát nyomák, evetgyorsan ter-
mett a' padláson 's feszített erővel ragadva meg
a' hágcsót, egy száraz reccsenéssel felszakadoz-
tak azon kötelékek, mellyek azt az ajtófél-fához
szegték. Mély lélekzés után a' lépcső fokozatain
őrült sebeséggel játszanak végig ujjai, 's az mind
magasabbra löketve a' hiúba emelkedék. Ekkor
csöndesen ereszté le a' nyílás' cserszárnyát 's egy
tör' aczél hüvelyét a' rekesz vason, melly be-
lőlről is becsukhatóvá tette az ajtót, keresztül
bocsátván, magára zárta ezt.

„Kicsoda mamus csenté el a' lajtorját, e-
mitt függe csak most?“ kérdék csodálkozva a'
székelyek egymástól.

A' várnagy belkűszködés 's a' rom' lakói
által felszított képzelgésai között ösztönileg vo-
nult a' keskeny repedéshez, melly a' szép tá-
jék, vídor élet, tündér ég' varázs színezetü fest-
vényét tárá ki. Oda tapadának szemei. Mennyi-
re igyekszék minden gondolatait 's azok által
szaggatott kebelét pártos érzelmeivel a' kies, a'
nagy természet' őszhangjába olvasztani fel! Úgy
volt ő, mint az indusó a' választott jávorfa
előtt, méhek zsi bongnak körüle, a' szellő' lág-
y illetése a' virágok' kis tölcsérjeiről édes zenét
csal, a' hajlékony ágon tarka madár lejtőzik 's
a' magasból fészektelep' koronája csügg alá, 's
mit ő ennyi gyönyör és élethez kapcsolni akar,
az — — — halottja!! A' tudakolók' zajára felrá-
zatván kábult merengéséből rezzelve tekintett
emberünk hátra, a' hamvadó üszök kihanyatlék

kezeből. Megette rejtélyesen, mint a' kész, de még fel nem olvasott ítélet, egybefogott karral, mint a' keresztfa, mellyre egy élet feszítetik, állott Kruppai. „Fel öcsém! nálad a' szó a' tethéz-mint látom - lombra szekér előtt gyors kengyelfutó. A' bástya még nem hamvadott össze.“

A' várnagy miotegy latolva: a' különcz' hangkiejtése buzdítás, vagy elrettentés? „Nézze Ön,“ ujjával egy szegletre mutatott. Az aláhullott üszök' lángja, mint a' kaczer' csábítása a' tárt szív felé, emészteve simult a' gyülékony anyaghoz; 's fellobbant a' fedelezet.

Az agg' szikrázó pillantása őrzőngő magasztaltsággal villámlék a' várnagyra. „Vannak tehát emberek, kiket ezen hitvány fenyődarabkint ki kell hogy elébb ejtsen kezéből a' gondviselés, hogy czéljait előmozdíthassa.“ A' különcz' tömött szemöldöke megint visszavonult elleplezve a' mély szemüreg, nézete, mint szoka, földön ögyelgett 's ő még hidegebb lön, mint egyébkor.

Füst emelkedék, fojtó és sötét. „Erre, szóla megfogván a' várnagy' kezét, „itt igen szaglik a' pokol. Ha utolsó kenet nélkül haldokolnánk is, minek azon konyhabúz, melly elveszi étvágyunkat, mielőtt megkostolnók, mit számunkra készítettek.“ Az épület' másik szegletére voná társát. „Itt nem nyomasztó a' lég, - folytatta - , nyissunk még egy ablakot, szép kün a' természet 's ha zordon fog is lenni a' tájék, talán nem olly mint a' bünös' lelkiösmérete; aztán lásson ránk az ég, a' vér' forgására, a' szív' dobhanására, műhelye közé az agynak, mert a' bírónak mindenek előtt szemesnek illik lenni.“ Ekkor a' különcz' öklével a' zsendelyzetet csapkodá 's a' rohadt léczek halommal omolának le, percz nem tölt el 's már is nagy üreg bomlék, 's alatt a' meredek szakadás tört szirtdarabokkal 's posványos árkával tátonga. —

A' várnagy félelem és sejtelmektől lekötve állott. Kruppai elvezve munkáját, hanyagul

ült a' párkánygerendára, kivoná zsebkendőjét, lassan törle az izzadtságot le homlokáról, körül 's aztán a' várnagyra nézett.

Az, összeszedve lélekjelenlétét, éppen az elzárt ajtó felé fordult, de visszatartóztaték. — „Másképpen válunk meg,“ mondja a' különcz, „nézze Ön, azon a' résen egy merész ugrás kell és mentve lehet. Vagy ha az férfihoz nem illik, oldalán egy kard, nálam a' másik. 'S ha így sem,“ — ekkor a' törön nyugtatá kezét.

„Mi az? Kegyed őrzőng? nem ... nem ... Kegyed tréfál?“

„Mint a' pallos, midőn suhint“ válaszolá mély hangon Kruppai.

„Segítség!“ kiálta kétségbe esően a' szorongatott.

Visítva repült a' harapozó lángtól följesztett rommadár a' várnagy' feje felett el, a' résen keresztül csapván.

„A' halál' csengetyűje!“ rebegé Kruppai 's áhítatosan vetett keresztet magára.

„A' rejtőző gonosz szándék, mellyet tűzszabályával sötétből a' világoságra fog hajhászni a' bosszúló angyal,“ szóla ibletettségg' hangján a' várnagy, kísérve ujjával a' szürkület' madarának tévedező útját. — „Nézze Ön - 's mit akar még is - 's most görcsösen szorítá Kruppai' kezét. „Kicsoda vált csupa szeszélyből ördöggé? Dörzsolje szemét ki, Önt nehéz álom nyomja, lásson titztán, hiszen én barátja... régi ösmérose vagyok. Mi kérdése vagyon hozzám?“

„Ebben a' században“ - válaszolá a' különcz gúnyos fontoskodással - , a' vizáلكodás kovászt hintett a' tömeg közé, Európa forr és pezsg; azon tajték, mellyet a' mozgásba hozott elem a' felszínre vet, epénél egyéb semmi sem 's az izgató anyag, mi benn a' feneken munkál, néhány hitczikkely. Minap az új vallastan' egyik lelkésze három zápfogát huzatá fogadásból ki, mivel lélekzete elébb akadott el a' polemicus vitatkozásban, mint a' forgó nyelvű jesuitáé. A'

példának ragályos ereje van. Vizsgáljuk meg mű is azon fontos kérdést: lehet-e magános érdek, melly hit- és esküszegésre jogosítson? És kölcsönös veritékezésünk' eredményét utódainknak tanuságul irjuk szívvérünkkel le. —

A' várnagy felkaczagott, de úgy, mintha nála a' nevetés a' jainak volna torzhangja. „Ha ha! úgy-e mondtam, hogy hol pártok vannak, a' szenvedélyes ember nem lehet közönyös? Kegyed a' barát' zászlója alá szegődött. Az irigység félre magyarázhatja, a' rágalom elferdítheti tetteimet — a' színes tárgy is barna légkörben elhalaványúl, — de higye el, én is mindennel kész vagyok áldozni a' jó ügyért.“

„Olly igazán gyűlölöm a' barátot, mint bizonyos, hogy szavad termése azon növénynek, mellynek magva a' földre a' kigyó' nyelvehegyéről' hullott, t. i. betűig hazugság és ámtás.“

„Tehát a' királynő...“ rebegé a' várnagy megfogván Kruppai' kezét, 's hangja fokozatonként esdekléssé alakult. „Nem érzi-e a' fojtó gőzet, arcainkra süt a' meleg, mint a' befűtött kemence' torkából... távozzunk... Majd nyugalmasabb időben, kényelmesebb helyen megvitathatjuk gyámokainkat, kölcsönösen kapacitálhatjuk egymást, hátha nem állok olly messze Kegyediől, mint gondolja...“

„Vén asszony vagy, ki utósó fogait is fecsegéssel akarja állkapczájából kiböknöi. Nekem a' királynő és barát, szurkos öv és olajfürdő, olly csigakín, mellyben a' fájdalom' mértéke nevétségessé tenné a' választást. Ön áruló, ez fő: ki ellen — közönyös dolog.“

„Ki nem alvék néha el, ha mindjárt Vesta' tüzet is kellett hogy őrizze, 's ekkor szívében lázasan reszketett a' hideglelés vér, mint Alp megnyomta egy gondolat, kísértetek garázdálkodának agyában 's ő Herostratus' üszkével földig égeté a' szeplőtelenység' csarnokát, de mind csak mozdulatlanul, a' nélkül hogy ennyi belforrongás a' pihenőnek csak karját is megingat-

ni képes'vala. 'S állítaték-e valaha az álmak ellen ítélőszék fel? 's nem az éberlét' álma-e azon tett, melly minden egybeköttetés nélkül elveinkekkel, természetünkkel, a' nélkül hogy a' megfontolástól tervet, az akarattól czélszerű eszközt kölcsönözne, jó és enyészik, semmit mi érkeinkhez szólna nem hagyva, mint távoztakor egy fanyar visszaemlékezést, mikint a' sírjába visszahulló rém bizonyos kénköves szagat? Nem azért bukott el Vincz, mert fejem' egyik zugában befellezék és róla cikázott a' képzelődés' villáma. Fogná-e ezt maga a' barát állítani, ha e' szavával vissza is válthatná birtokát?

„A' lengeteg elméjü várnagy úr aljasságával bűneit szaporítja, nem tettei' számát. Ellene éppen azon kiváltsága van a' földnek, hogy ha elkárhoznék is, mint Lucifer, pártoskodása által nem rázhatná meg az eget, de még egy szilva-fát sem. Ön áruló, ismétlem! . . . és jobb-ját kardjára eresztette Kruppai.“

„S ha az is volnék“ válaszolá a' várnagy, kit a' veszedelem beszédessé tevé, „ki jogosítja Kegyedet bírónak lenni felettem? A' polgári társaság' nagy vérpadjára ki tette a' Kegyed' esztét tilóvá, mellynek éle szerint álljon vagy buk-jék fejünk? Micsoda hatalom által lön nedvalkóta, vérmérséklete izzó vas' és forró víz' próbájává, hogy kinzása zárja a' koporsóba béporomat 's ki a' menyből lelkemet?!“ — — —

„A' gondviselés a' legkülönneműbb dolgokat kapcsolatba tudja hozni“ válaszolá a' különcz ábrándos hévvel. „Gyakran egy kláris ülepre szigeteket emel, hogy építessék aztán reá az emberek által Bál' óltára, arena és katakomba. Mert vérre van szüksége a' sorsnak, vad tusában és szent áldozatok közt kiontott vérre! csontokra, többre, mint a' mennyit az elványolt testből a' kifaradt életmives erő lassankint ajándékoz a' czintermeknek, hogy rendkívüli adók által győzze meg a' poklot a' felől, miképp gazdaságosabb, ha új hódoltságát továbbra is

az ős lakóknál hagyja, mintsem ha saját ördögivel bételepíti. Feléred-e azt eszeddel, hogy keblem' háborgó szenvedélyei közt volt egyetlen drága érzemény, mint kláris szem a' tenger' örvényei alatt... 's rája a' mostoha idők annyi uszadékot szűrénék le, hogy végre az zátony-nyá vált, mellyen a' te életsajkád is szükségesképp fog hajótörést szenvedni? Feléred-e mondom eszeddel, hogy azon lihegés, mellyel fél-százada esküt tevék le az árulók ellen, most fogja kifüni életed' lobogványát, ha mindjárt az a' megtérés által legitt szent gyertyává válnék is óltárokon, a' vallás' és idvesség' képjeli számára? — Elő fegyvereddel, vívj és vesz! — A' különcz kivoná szablyáját 's egy merész rohannással üldöztjtét a' bástya' párkányára, a' tántongó nyiláshoz szoritotta. Ez keseredve emelé ki kardját, a' gond' sulya alatt roskadozott teste, idegei rezgének. Azonban ha a' vihar megrázza a' felhőt, belőle egy villám és dördület csap felé, és az irtozatos fény és hangra lekötve van bőszejere annak; csend következik, néma és rémes. A' várnagy a' határozó pillanatban kiegyenesedék 's méltóságosak voltak arczán vonásai, mint győzedelmi oszlopon a' kőszorúk. —

„En örültem nem vívok, rangján alól van ez az észnek, köztünk egyenetlen a' harc.” Ekkor ketté töré kardját 's darabjait a' szakadásba veté. „Itt mellem — szóla — légy ha mersz orgyilkos.” —

Bálványnyá meredt Kruppai, ha lehetett volna hallani valamit a' málló fedelezet' ropogása között, az a' különcz' szívdobogása 's markából kifejtett szablya' csengése. Határozatlanul állott ő, szánalom terült kifejezésére és megütődés. — Csak néhány illy percz még 's mentve a' várnagy. De nála állhatatlan a' bátorságis 's mint háládatlan szolga, minél inkább szükülénk reá, annál szegődőbb.

„Kegyednél is létezik valami szent, ha nem

a' jelenben, legalább a' mult' ereklyéi közt” — szóla ő — jeleivel a' kimerülés és rimánkodásnak, látván a' különczön a' megindulást. „Beszélk, Önnek is volt hitvese 's keblén annak szeretettel csüinge. Kiben egyszer emberi érzések tanyáztak, ott az erekben vér van, nem csupa epe. És a' jó némben mig él, hű árnyunk, elválaszthatlanul kísér, a' földön csak általunk van; 's ha meghalt, szelid nemő, szép álmokat hoz éjente 's bennök feji meg az idvesség' talányait; mü ébredünk 's a' bűn' sötépedékei között nem tántorgunk, nem sülyedhetünk, mert az emlékek mennykapuihoz vezetnek. Ha Ön ébren csak egyszer könnyült meg könnyek által, vagy álma nem mindig bódító mákony, hanem néha balsamos pihenés volt, ha a' sírporon kívül egyéb maradványt is bir kedvesétől.“

„Igen egy tört... 's mennydörgé közé Kruppai — te botor szavaiddal felköltéd az átkot, meggyújtád a' fűria' faklyáját.” — Örült dühvel merité a' várnagy' mellébe a' gyilkot. Éles sikkoltással rogyék egybe az.

Az emésztett bástya' ágosai nagy robajjal törének alá; egy borona Kruppai' lába elébe hullott 's vékony lángja a' várnagy' arcza felett-vont szemfedele. Megrázkodék az agg, hálálsáppadtta vált: „isten légy irgalmas!” rebegé, 's azt, kit csak imént ölt meg, reszkető kézzel taszítá tovább, mintha az érzéketlent kimélni akarná az égető elem' kinzásától. Ki ezen ellenmondást nem érti, magyarázza meg: mért gyilkoltata harmincz ezer embert meg Tily Magdeburgnál 's aztán Lipcsében a' sirásó' szobájában festett koponyák' látására lázosan koczogának egybe fogai.

A' szakadék' párkányán az erdőben jú-és gidónyáj legelt, távolról néhány pásztor bá-mészködék botjára támaszkodva a' messzi gyúladás felé; a' cser' száraz ágairól holló emelkedett a' légbé, a' rigók éles hangokkal felverték

az alkony' csöndét; a' fakérgen vigan szökdélt egy harkály 's a' többi madarak a' lomb' sátorra között borzozák tollait alváshoz készülődők. Lenge szél ingatá a' magas fűszálakat, töveiken sodorván a' száraz gajt és levelet. A' búcsuzó nap' tekéje naranc-, viola- és biborszín felhőin andán nézett még egyszer a' szép tájakra és szirtok között szunyék el. Szelid kedves alkony volt, teli kéjjel és nyugalommal. A' bástyanyíláson rém állott üreges szemekkel 's a' mélységre alá tekintett, 's pedig még messze az éjfé! A' többi kísértetek a' szabados óráig pörnyoszolyáikba lekötte valának. Még egy pillantás a' viruló természetre 's Kruppai a' lángok közé vonult.

Kemény Zsigmond.

A' Makrobíta.

(Vége.)

E' pillanatban a' hasadó hajnal megvilágítá a' terem' belsejét; az orvos Hasslinger' komoly 's egyszersemind ellágyult vonásiból láthatá, hogy mennyire kötve tartotta e' csodás történet a' festő' minden figyelmét. Utóbbi vallomása nem lepte meg Hasslingert, ki úgy látszott rég várta ezt. Leverve folytató:

„Hátra volt még azonban maga az eskü, azon fogadás, mellynek feltételeit atyám fogadta el, mellyet részéről kötelességemmé akart tenni, 's mellyet éitem' regénye mindig kijátszott. Stoop Bertramnak csak én valék egyetlen gyermeke, 's így hát az előre tervezett elenyészség csak ez egy főre vala szorítva. De a' természet kijátszá számításait. Midőn rendeltetésemet megértém, már nem volt mód engedelmeskedni: szerettem. A' szenvedély győzött a' kötelességen, 's házasságom megölé atyámat.

„E' vesztés felébreszté lélekismeretemet; az eskü meg vala szegve: Stoop Mortimer' emléke elégtételt kívánt. Fiamra nézt azzá lettem, mi Bertram volt nekem; a' tábornok' akaratjának engesztelhetetlen végrehajtója. De fiam ellenkezés helyett tökélyes lemondást mutatott. Nem beszélem el az urnak, mint jártunk Némethonban szévedezve, mint keresénk mindketten kolostorokat, magányt, társasági halált 's szellemi öngyilkosságot, mint futánk mindketten a' szerelem elől, melly már egyszer fogadásunkat veszélybe hozá 's mellynek hajh! viszont veszélybe kelle azt hoznia. Fiam, mi előtt kolostorba vonulna, látni akará Angolhont, családk' valódi bölcsőjét; sőt hogy ott távoli rokonságtól szándékát eltitkolja, a' seregben tisztséget is vállalt. Midőn észak felé a' szárazra visszatérne, keresztül ment Berlingen 's meglátá Ön' hűgát a' Thiergarten utcában! . . .

E' naptól fogva az eskü feledve volt. Közönségesen ismert elvei bészárták ajkimat, midőn e' szerencsétlen találkozást, még Berlinben helyben felakarám Önnek bizodalmasan fedezni, féltem, hogy Ön előtt megfoghatlan lesz, mikint kötelezhesse egy királygyilkosság' expiatioja a' gyilkosnak maradékait; hanem Wilhelmina' kora feletti érettsége- 's anygali resignatiojához folyamodtam; e' bámulandó nő megérte. Különben, minthogy Bertram nem beszélt Ön' hűgával, 's a' két szeretőnek elég volt gyakran találkozni, hogy egymást megértsék 's egymást szüntelen látni, hogy köicsönösen hűséget ígérjenek, feltevém magamban megszakasztani e' szövetséget, melly minthogy szoros meghittség még nem egyesíté, gyengének látszott. Szegény fiam esdeklött, hogy mentsem meg a' házasság' gyalázatjától; a' Mortimer' árnyéka meg megjelent álmaiban, némileg mysticus agya megzavarodott. Ekkor, és sugallásomra, javaslák a' berlini orvosok hűgának az olaszországi útát. De mihelyt Berlint elhagyá, Bertram nyomá-

ban volt. Önöknél néhány nappal előbb meg-
érkezett Schleissheimba, hol Eberhard úr és én
megelőző gyöngédséggel 's legodosabb vigyá-
zattal környezők. Az igazgatót titkomba béa-
vattam volt; Önök' közeledő elutazása felvidí-
tá lelkemet. De Bertram és Wilhelmina mind
kettőnket megcsaltak. Egyetlen találkozás meg-
lehet felforgató embergyilkosi terveimet. A'
természet bosszúlja meg magát, 's a' Stuart Ká-
roly' bakója még büntetlen."

Az öreg elhallgatott. Már a' harmattól né-
mileg megfrisült gyepre a' caniculai nap árasztá
lágymeleg sugárait. Schleissheim szokása szerint
ébredt gyászosan 's egyszersmind mosolygva,
hallgatva és virágozva, mint szép gyermek és
mint rom. A' környék' e' sugárzó reggele fel-
deríté Hasslinger' lelkét.

— Ön nemes szívü, monda Stoop Willi-
amnak, kezét megszorítva, Ön' véleményei és
jelleme aczélkint edzetek mint az enyéimék. De
ha valamivel kevésbbé fogja szeretni a' királyo-
kat, 's előttem kevésbbé lesznek gyűlöletesek,
Wilhelmina és Bertram a' bosszunál e' világon
még ritkább valamit fognak találni: holdogsá-
got. Hígyen nekem az úr: adjuk egybe
gyermekinket, de mentsük meg előbb, mert
éltök nagyon is hasonlít amott a' fűszalak' he-
gyén csillogó harmatgyöngyökhöz, a' fájdalom,
ez égető fény fel akarja szárítani.

A' művész még beszélt. Egy gyenge, de
sokat jelentő roppanás rezzenté meg a' palota'
falait, hatott át a' gyepen, 's kongott el a' ma-
jor' szobái' baljóslatu viszhangjaiban. William és
Hasslinger mind ketten mozdulatlanul, megká-
bítva, rémülve nézének egymásra, egyik a' má-
siktól e' halálos hang' okát nem mervén meg-
kérdeni, vagy a' teremből kimenni, ne hogy
valami borzasztó újságot halljanak. Mig habo-
zának, a' Wilhelmina' szobaajtaja sebesen fel-
nyilott, egy fehér rémalak nyilsebességgel su-
bant el, maga után, mintegy uszály gyanánt,

tompa nyögéseket hagyván, mellyek őket hideg
borzadással töltik el. Ez az ifju hölgy volt, kit
a' roppanás álmából hirtelen felvert, 's kit egy
gyászos előérzet, mint egy álomjárót, ragadott
legott azon hely felé, honnan a' hang szármá-
zott. E' keserves jelenet által eszméletüket visz-
sza nyerve, az orvos és a' festő utána rohanának.

Az ifju hölgy eltalálta; kétségbe esése, em-
berfeletti szellemi értelme olly gyorsá tévé,
hogy testvére és Stoop utól nem érheték. Mi-
dön a' palota' azon földszinti szobájába bélép-
tek, melly Bertram' menedéke volt, im ezt látták.

A' küszöbhez közel Wilhelmina villámtól
sulytottkint vala a' padlózatán elterülve, már
kihült, többé nem lehellett; a' szoba' közepén
a' felvigyázó térdelt reszketve, 's remegve csó-
kolta olvasóját, és a' véres ágyon egy halott
hevert. A' szerencsétlen ifju szerelem 's felál-
dozás közt választani kéntelen, megölé magát,
hogy a' Mortimernek adott esküt meg ne szeg-
je. Mi után a' tyrolt valami szin alatt ágyától
eltávolítá, föbe lőtte magát.

— Megölte húgomat, kiálta Hasslinger,
Wilhelminát göresösen szorítva karjai közé.

— Úgy van, monda William gyászos han-
gon. . . . De a' Stoopoknak vége.

Abdul Medsid.

Egy porosz képiró, kinek közelebből sze-
rencséje volt az ifju török szultánnak arczképét
lerajzolni, következőleg ír felőle: miután a' pom-
pás elfogadó teremben ő fensége' jövetelére vá-
rakoztam volna, végre megnyílnak az ajtószár-
nyak; több személyek mentek a' szultán előtt,
magukat egész a' földig mélyen meghajtották,
's a' hívők' ura előttem állott. Egy veres gallé-
ru kék kabátot hordott, szinte olly szabásut,
mint a' porosz lovas tábornokok' egyenruhája.

A' nitschan (török rendszalag) összetéve ragyogó gyémántokból mellén függött. Hanyag öntartással rám szegezvén szemeit, mi neki mint szultánnak köszöntési módja, leült, 's tudomra adá, miszerint reméli, hogy ezen első képen, melly róla vétetik, művészetem felőli várákozásának megfelelően. Most hozzá kezdék a' rajzhoz, 's vala elég időm az ifju monarcha' érdeklő physiognomiáját vizsgálni; ez nem annyira szép mint nagyon lélekteljes; de a' szívjóság' bájoló vonása 's azon érzemenyi gyöngédség, mi rajta kifejezve, sőt lassu beszédében is, de a' melly igen kellemes organumot mutat, érezhető; a' legelső pillantatra megnyertek engemet. Társalkodása egészen mesterkéltlen; úgy tetszék, társalkodásunk' módjában izlését találja, 's részvevő nyilatkozatai annyira mentek, hogy szüléim, azok állapotja 's körülményeik után is tudakozódott. Kérdezé tőlem, megirtam-e nekik, hogy én őt festem, 's midőn ezt igenlém, monda: „úgy-e bár, ez a' Kegyed' szülőinek nagy öröme fog lenni?“ Későbbi ülések-nél mind nyájasabb és leereszkedőbb lett irántam; panaszkodott néha, milly fárasztók az országos foglalkozások, de a' miket olly örömet hordoz, csakhogy sikerülne neki szegény népét boldogítani. Midőn hallá tőlem, hogy Poroszországban mindenki 's én is katona vagyok, így szóla: az ő katonái most derékek, és Syriában igen jól viselik magukat, mivel Fridrik főherczegben és Napier commodoreban ügyes vezérekre találtak; ilyeneket szerezni számukra leendő első gondja. —

T - - ki.

A' chinaiak' szép szólásmódja.

A' francziák magukat nagy nemzetnek nevezik, 's Párizst a' civilizált világ' fő-

városának; szinte azt lehetne vélni, hogy a' chinaiaktól, az emberiség' e' legrégibb czeremoniamestereitől tanulták e' szokást. Évezredek óta nevezi már a' chinai saját népét virágzó nemzetnek, az örök nyár' vidékének, midőn a' külföldieket gyöngédebben vörös sertéjü barbaroknak, 's néha disznóknak, majmoknak, vagy ördögöknek is nevezi. Valamint mi a' mult században zopfos levélstylusban az ént örömet kerültük, úgy a' közép ország' lakosa megszólításkor még a' szájjali beszélgetésben is nagy gonddal kerüli ki, mert a' személyes névmás' használata gorombaságnak tartatik. Azért a' mivelts chinai így szól: p. o. Tiszteletre méltó nagybátyám! becsülendő bátyám! erényteljes társam! vagy: jeles úr! — Én helyett többnyire e' szókkal élnek: szolgálatra készinasa — együgyü, végszülött vagy méltatlan tanítványa. — „Mi a' derék úr' nemes vezetékneve?“ hangzik az első kérdés; mire rendszerint ezt felelik: „az én nyomorúlt családnevem ez 's ez.“ Következnek most a' kérdések, az idegen' becsületre méltó hivatalát, dicsőkorát, 's hires hazáját illetők, mikre a' kérdezett „nemtelen, rövidéletü 's alacsony“ mellék nevekkal felel, 's így megy a' beszélgetés ezer évek óta divatban forgó szólásmódokban. A' chinai udvariság' főelve: mindenkit többre becsülj mint magadat.

T - - ki.

London.

London jelenleg Bethnalgreentől Turnhamgreenig tíz angol mérföldnyi hossza terjed el, és Kentistowntól Brixtonig 7 angol mérföldnyi szélességre. Felülete 20 angol négyszeg mérföldet foglal el; van benne 10,000 országot, utca és piacz 200,000 házzal, és 2 millió ember, kik hetenként több mint ötödfél millió font hust emésztenek fel. —

T - - ki.